

Zijn land is de afgelopen tientallen jaren vaak strijdtoneel geweest van rivaliserende groepen milities. Hoewel vluchtelingen uit Syrië er veiligheid zoeken, blijven spanningen in de Libanese samenleving toch vaak aan de oppervlakte komen. Een cultuur van vrede is er nog niet. Daar probeert PAX samen met Rasseem İstanbouli verandering in te brengen.

## Theatermaker Rasseem İstanbouli wil verbinden

Foto: Pim Gerritsen



# EEN CULTUUR VAN VREDE

Door Helma Maas

Kinderen in het Al Hamra theater in Tyrus. Fotograaf: Haidar Fares.



**D**e Libanees Kassem Istanbouli is een van de enthousiaste pleitbezorgers van een cultuur van vrede. Hij is 29 jaar en theatermaker van beroep. Dat talent wil hij inzetten om vrede te bewerkstelligen in de verzuilde samenleving van Libanon. In Libanon zijn de mensen verdeeld in groepen op basis van hun geloof en afkomst. Zodra de demografische verhoudingen in de samenleving veranderen, ontstaat er spanning en een machtsstrijd. Zo moet de president christen zijn, de premier een soenniet en zijn de zetels in het parlement verdeeld over de verschillende religieuze groepen.

### **Familiegeschiedenis**

Zelf is Istanbouli, zoals zijn naam al zegt, voortgekomen uit een familie die ooit in Turkije woonde. Opa Istanbouli was visser en wist nog dat zijn vader ooit uit het Ottomaanse Rijk naar Libanon was gekomen. Opa Istanbouli was goed in verhalen vertellen, een echte *hakawati*. Als hij niet op de zee was, vertelde hij verhalen in het café.

Later werkte hij als operateur in een bioscoop. Sinds een jaar heeft Istanbouli het vermaarde Cinema Al Hamra in Tyrus heropend. Op die plek, waar ooit Egyptische films, oude westerns en de Italiaanse films van Fellini draaiden, kijken mensen nu naar films gemaakt door jongeren uit Tyrus zelf. Het oude projectiescherm waar de kogelgaten nog inzitten, hangt er nog steeds. En iedere week is er een bioscoopvoorstelling. In december organiseert hij zelfs een filmfestival.

**“Ik kwam er al vroeg achter dat oorlog big business is.”**

Istanbouli: “Ik werk het hele jaar door met kinderen en jongeren. Het is mooi dat ze nu eens de films die ze zelf maken, kunnen laten zien in hun eigen stad. Daarnaast wil ik dat ze eens wat meer van de wereld zien en daarom vertonen we ook films uit het buitenland.”

### **Vluchtelingen**

Tyrus is een stad van vluchtelingen. Dat is van oudsher al zo. Vroeger kwamen de Armeniërs, nu zijn het Palestijnen en Syriërs. De moeder van de theatermaker is een Palestijnse die haar zoon in een vluchtelingenkamp ter wereld bracht. Istanbouli's opa van moeders zijde was na 1948 gevlucht toen de staat Israël opgericht werd.

Van jongs af aan is hij gewend aan oorlog en vluchten. Istanbouli: “Toen ik tien werd begon mijn verjaardag met een Israëlische luchtaanval. Op mijn twintigste verjaardag vielen de bommen zelfs op gebouwen van het Rode Kruis. Ik heb toen ook veel familie en vrienden verloren. En zelfs nu maken de clustermunitie en de landmijnen nog veel slachtoffers. Ik kwam er al vroeg achter dat oorlog big business is. En daar wil ik me verre van houden. Mijn droom is altijd geweest om theater te maken.”

### **Geëngageerd theater**

Istanbouli's moeder kan goed zingen en zij en haar man stonden achter hem toen hij besloot om een theateropleiding te volgen. Op de middelbare school blonk hij al uit. Maar hoewel hij zich niet met politiek wil bemoeien, is Istanbouli wel degelijk een geëngageerd theatermaker. “In 2008 maakte ik straattheater onder andere over de Gaza-oorlog. Onrecht inspireert toneelschrijvers. Na de Arabische revolutie van 2011 zijn er veel nieuwe stukken geschreven, zoals nu ook over de oorlog in Syrië. Anderzijds doe ik ook oude stukken van de Spaanse schrijver Llorca die over vrouwenrechten gaan. Sommige stukken heb ik in wel twintig landen opgevoerd. En wat ik leuk vind, ook nu we zelf een eigen plek als het Hamra theater hebben, is om gewoon op straat of op het strand een stuk te spelen. Vaak ook met amateurspelers.”

### **Elkaar ontmoeten**

Istanbouli vindt het belangrijk dat ook de stad Tyrus een plek is waar mensen hun mening durven te geven. Ook al ligt Tyrus maar op een uur rijden van de hoofdstad Beiroet, cultureel gezien gebeurt er niet zo heel veel. “Ik wil de inwoners van Tyrus laten kennismaken met de rest van de wereld. Daarom heb ik in juni dit jaar een aantal buitenlandse theatergezelschappen bij elkaar gebracht. Uit Iran, maar ook uit Saudi-Arabië, uit Libië en uit Spanje. We weten weinig van elkaar en daardoor krijg je vooroordelen. Daarom vind ik het belangrijk dat mensen van diverse achtergronden, culturen en godsdiensten elkaar ontmoeten. Ik doe ook workshops met kinderen in de vluchtelingenkampen. Dat varieert van muzikles, theater, storytelling, schilderen, maar ook vechtsporten. Dat alles heeft natuurlijk ook een psychotherapeutische kracht. Alleen zo kan er een cultuur van vrede ontstaan.”

Sinds kort is er een uitwisseling met het Rietveld Lyceum, een middelbare school in Doetinchem. Leerlingen die het vak culturele en kunstzinnige vorming volgen, hebben al met Istanbouli kennisgemaakt. Via Skype blijven zij in contact met hem en wisselen filmpjes en foto's uit van hun cultuur, familie en school. De studenten van het Istanbouli Theater in Tyrus doen hetzelfde vanuit Libanon. Hiermee inspireren de leerlingen elkaar en overbruggen leeftijdsgenoten uit Libanon en Nederland verschillen via kunst. ♦